

Η ΕΛΛΑΔΑ ΒΥΘΙΖΕΤΑΙ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ, ΚΑΘΩΣ ΜΕ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΟΪΚΑ ΓΙΝΟ

Τα πέντε εργαλεία για να σπάσει

Τα υπέρ και τα κατά στα σενάρια της επιμήκυνσης και του «κουρέματος», με ή χωρίς συμφωνία των πιστωτών. Ποιες επιπτώσεις θα είχε μια έξοδος από το ευρώ

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Με τα σημερινά δεδομένα, η εξυπηρέτηση του χρέους που έχει συσσωρεύσει το ελληνικό Δημόσιο (340,2 δισ. ευρώ στο τέλος του 2010) είναι από εξαιρετικά δύσκολη έως αδύνατη. Μόνο το 2011 για δάνεια, τόκους κ.λπ. θα διαθέσουμε περίπου 48 δισ. ευρώ. Αρα ό,τι χρήματα και αν μαζέψει το Δημόσιο, ακόμα και πλεόνασμα να δημιουργήσει η χώρα, θα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση του χρέους και όχι για τη μείωσή του. Αυτό άλλωστε παραδέχονται και οι δανειστές μας, καθώς στο μνημόνιο υπάρχει πρόβλεψη για αύξηση του χρέους έως το 2014.

Κάποιοι λένε ότι όσο πιο πολλά δάνεια παίρνουμε από την τρόικα, τόσο μεγαλώνει η εξάρτηση της χώρας. Τα μνημονικά δάνεια συνεπάγονται εθνική υποτέλεια, αφού αναγκάζομαστε να δώσουμε εγγυήσεις ως προς την υλοποίηση του μνημονίου. Αντίθετα, το υπόλοιπο του χρέους -εκτός των 110 δισ. ευρώ της τρόικας- δεν συνεπάγεται εθνική εξάρτηση και μπορεί να διαγραφεί με μία κυβερνητική απόφαση.

Αλλά αυτά λένε στη θεωρία. Στην πράξη, η Γερμανία μας πιέζει να που-

λήσουμε περιουσία. Ζητά μάλιστα τα χρήματα που θα εισπράξουμε να μην τα δώσουμε για τη χρηματοδότηση καθημερινών αναγκών (να πάνε δηλαδή στη μείωση του ελλείμματος), αλλά για να επαναγοράσουμε ομόλογα σε χαμηλές τιμές και να μειώσουμε το χρέος.

Το σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο και εξηγεί γιατί η τρόικα ζήτησε πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων και όχι αξιοποίηση περιουσίας. Η αξιοποίηση συνεπάγεται καθυστέρηση στην άντληση εσόδων. Είναι η διαφορά μεταξύ του πουλάω ένα σπίτι ή το ενοικιάζω για να εισπράττω κάθε μήνα κάποια χρήματα. Για την αξιοποίηση αναγκαστικά προηγείται προετοιμασία. Εκτός εάν πουληθούν μελλοντικά έσοδα όπως σχεδιάζει να κάνει η κυβέρνηση με κάποιες δραστηριότητες (π.χ. διόδια).

Ο στόχος που τέθηκε από την τρόικα και την κυβέρνηση για έσοδα 50 δισ. ευρώ από αποκρατικοποιήσεις μέχρι το 2015 είναι αδύνατο να επιτευχθεί, δεδομένου ότι τα τελευταία 20 χρόνια, δηλαδή σε μια περίοδο ανάπτυξης για τη χώρα, το σύνολο των εσόδων από αποκρατικοποιήσεις δεν ξεπέρασε ούτε τα μισά του στόχου.

Δείχνει την απόγνωση της κυβέρνησης να βρει έσοδα έστω στα χαρτιά. Ενα άλλο παράδειγμα που εντάσσεται στο ίδιο πλαίσιο είναι οι άδειες για τη λειτουργία 30.000 μηχανών τυχερών

παιγνιδιών σε όλη τη χώρα, όταν αυτή τη στιγμή λειτουργούν 5.000 κουλοχέρηδες σε εννιά καζίνο σε όλη τη χώρα.

Όπως πάντως λένε όλοι οι οικονομολόγοι, για να μπορέσει η χώρα να αποπληρώσει το χρέος της πρέπει να δημιουργήσει έσοδα. Ενας τρόπος να δημιουργήσει έσοδα είναι και η ανάπτυξη της οικονομίας και η μεγέθυνση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ).

Εάν το ΑΕΠ αυξηθεί με ρυθμό μεγαλύτερο από αυτό του χρέους, τότε θα μειωθεί το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Με άλλα λόγια πρέπει η οικονομία να αναπτυχθεί με υψηλούς ρυθμούς, υψηλότερους από το επιτόκιο που επιβαρύνει το χρέος. Ομως το 2011 η πορεία της ελληνικής οικονομίας είναι φθίνουσα, με αποτέλεσμα το χρέος να αυξάνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ, ενώ το ίδιο αναμένεται να γίνει και το 2012.

Η κατάσταση είναι ακόμα χειρότερη, όχι μόνο γιατί δεν υπάρχει πλεόνασμα αλλά γιατί η υψηλή φορολογία έχει οδηγήσει σε συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας, άρα σε μείωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Εισοδήματος (ΑΕΠ) και κατ'επέκταση σε διέγερση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ. Είναι συνεπώς επιτακτική η ανάγκη για μείωση των βαρών.

Πώς; Με διάφορους τρόπους ή και συνδυασμό αυτών.

Επιμήκυνση αποπληρωμής

Οι συζητήσεις περιλαμβάνουν την επιμήκυνση της αποπληρωμής των δανείων που η Ελλάδα έλαβε από την τρόικα, δηλαδή των 110 δισ. ευρώ. Δεν αφορούν το σύνολο του χρέους (340,2 δισ. ευρώ στο τέλος του 2010). Με τη σημερινή μορφή του μηχανισμού, κάθε δόση από το συνολικό ποσό των 110 δισ. ευρώ που λαμβάνει η χώρα έχει περίοδο χάριτος τριών ετών και περίοδο αποπληρωμής δύο ετών (3+2). Με δεδομένο (μέχρι τώρα) ότι το μνημόνιο τελειώνει το 2013, τότε η εξόφληση του ποσού των 110 δισ. ευρώ τοποθετείται χρονικά έως το 2018.

Όμως κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά δύσκολο, εάν ληφθεί υπόψη ότι το Δημόσιο πρέπει να αποπληρώσει 313,8 δισ. ευρώ την περίοδο 2011-2015 (55,2 δισ. ευρώ το

2011, 57,9 δισ. ευρώ το 2012, 53,2 δισ. ευρώ το 2013, 70,8 δισ. ευρώ το 2014 και 76,7 δισ. ευρώ το 2015).

Ετσι, από τον περασμένο Νοέμβριο, το Eurogroup έχει αποφασίσει να χορηγηθεί στην Ελλάδα τετραετής περίοδο χάριτος για κάθε δόση του δανείου και επταετής περίοδος αποπληρωμής, δηλαδή 4+7 χρόνια, σύνολο 11, ήτοι εξόφληση των 110 δισ. ευρώ έως το 2024 (2013+11=2024). Η έγκριση της επιμήκυνσης αναμένεται να δοθεί κατά τη σύνοδο κορυφής.

Με την επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής ενός δανείου, όμως, μειώνονται μόνο οι δόσεις, όχι το προς αποπληρωμή ποσό. Εάν η επιμήκυνση γίνει με το ίδιο επιτόκιο, τότε η συνολική επιβάρυνση θα αυξηθεί για το ελλη-

νικό Δημόσιο. Για παράδειγμα, εάν κάποιος δανειστεί 1.000 ευρώ με επιτόκιο 5% και έχει συμφωνήσει να αποπληρώσει το ποσό σε πέντε χρόνια, τότε η συνολική επιβάρυνση (κεφάλαιο και τόκοι) θα διαμορφωθεί σε 1.135 ευρώ. Εάν το ίδιο ποσό δανείου (1.000 ευρώ) συμφωνήσει κάποιος να το πληρώσει σε έξι αντί για πέντε χρόνια, με το ίδιο επιτόκιο, τότε η συνολική επιβάρυνση αυξάνεται σε 1.163 ευρώ (με απλά λόγια θα επιβαρυνθεί με τόκους για ένα επιπλέον έτος).

Το βασικό είναι ότι, με την επιμήκυνση, η χώρα παραμένει δέσμη των βαρών της. Οσο δεν μειώνεται δραστικά το χρέος, οι πολίτες και οι επιχειρήσεις θα βιώνουν το... μαρτύριο της σταγόνας. Διαρκής πίεση, λιτότητα, ανεργία, αποεπένδυση κ.λπ.

Μείωση του επιτοκίου

Οφελος υπάρχει μόνο στην περίπτωση που παραταθεί η αποπληρωμή και μειωθεί το επιτόκιο. Εάν στο παράδειγμα της προηγούμενης στήλης παραταθεί η αποπληρωμή σε έξι από πέντε χρόνια και το επιτόκιο μειωθεί σε 4,5% από 5%, τότε το συνολικό ποσό αποπληρωμής θα διαμορφωθεί σε 1.147 ευρώ. Εάν το επιτόκιο μειωθεί σε 4%, τότε το ποσό αποπληρωμής θα διαμορφωθεί σε 1.130 ευρώ. Τη μείωση του επιτοκίου δανεισμού ζητάει και η Ιρλανδία.

Πρακτικά η επιμήκυνση της αποπληρωμής του δανείου και η μείωση του επιτοκίου διευκολύνουν το κράτος να πληρώσει τις υποχρεώσεις του. Στη λογική της μείωσης του επιτοκίου κινείται και το ενδεχόμενο έκδοσης ευρωομολόγου.

Ενας άλλος τρόπος για να μειωθεί το χρέος και να γίνει βιώσιμη η εξυπηρέτησή του, αλλά και να αναπτυχθεί η οικονομία, είναι το «κούρεμα» (haircut). Πώς μπορεί να γίνει αυτό;

Α. ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ «ΚΟΥΡΕΜΑ»

Αυτή τη στιγμή τα ελληνικά ομόλογα τελούν υπό διαπραγμάτευση στη διεθνή αγορά σε τιμές από 55% μέχρι 80% επί της ονομαστικής αξίας τους (100%). Με άλλα λόγια το ελληνικό χρέος των 340 δισ. ευρώ αποτιμάται στις αγορές περί τα 238 δισ. ευρώ εάν υποθεθεί ότι κατά μέσον όρο οι τιμές είναι 30% χαμηλότερες της ονομαστικής τους αξίας. Ομως, το Δημόσιο δεν έχει κανένα όφελος από αυτή την υποτίμηση. Αντίθετα, έχει μεγαλύτερο βάρος. Οσο πιο χαμηλά υποχωρούν οι τιμές των ομολόγων τόσο υψηλότερο επιτόκιο καλείται να πληρώσει το Δημόσιο στις νέες εκδόσεις χρέους που πραγματοποιεί. Και όσο περισσότερο χρεώνεται τόσο δυσκολότερη γίνεται η αποπληρωμή με τα υψηλά επιτόκια. Ασε που κανένας δεν δανείζει το ελληνικό Δημόσιο για περισσότερο από μερικούς μήνες.

Τι θα μπορούσε να κάνει το ελληνικό Δημόσιο ή κάποιος φορέας (π.χ. το ταμείο EFSF); Να επαναγοράσει ομόλογα από αυτά που έχουν οι πιστωτές. Εάν το ελληνικό Δημόσιο λάβει ένα νέο δάνειο και αγοράσει ομόλογα,

ΝΤΑΙ ΑΒΑΣΤΑΧΤΕΣ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ. ΓΙ' ΑΥΤΟ ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΣ ΛΥΣΕΙΣ...

Ο φαύλος κύκλος του χρέους

Οι συνέπειες από τις κινήσεις εξυπηρέτησης χρέους

ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ✓ Μείωση δόσης ✓ Αύξηση χρέους	ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ ✓ Μείωση δόσης ✓ Μείωση χρέους	ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ ΚΟΥΡΕΜΑ ✓ Άμεση μείωση χρέους ✓ Άρση αβεβαιότητας ✓ Ανάπτυξη	ΣΤΑΣΗ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ ΚΟΥΡΕΜΑ ✓ Άμεση μείωση χρέους ✓ Διεθνής απομόνωση ✓ Υποβάθμιση οικονομίας ✓ Μελλοντική ανάπτυξη
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ✓ Δημιουργία εσόδων ✓ Αύξηση ΑΕΠ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΔΡΑΧΜΗ ✓ Υποτίμηση ✓ Αύξηση χρέους ✓ Κούρεμα ✓ Πληθωρισμός, ανάπτυξη	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ✓ Δημιουργία εσόδων ✓ Αύξηση ΑΕΠ ✓ Μείωση χρέους προς ΑΕΠ	ΠΩΛΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ✓ Άμεση μείωση χρέους

Είναι ένα σενάριο το οποίο αναφέρουν ορισμένοι μεγαλοεπενδυτές, αλλά και κάποιοι από την αριστερά. Οι πρώτοι θέλουν να δείξουν ότι δεν υπάρχει καμία σωτηρία για τη χώρα και ότι η οικονομία θα γίνει ανταγωνιστική μόνο εάν έχει το δικό της νόμισμα, το οποίο και θα μπορεί να το υποτιμά. Οι δεύτεροι υποστηρίζουν ότι με την επιστροφή στη δραχμή τα βάρη ή τις χασούρες δεν θα τις υποστεί ο λαός, αλλά οι έχοντες και κατέχοντες.

Ενα τέτοιο σενάριο εκτός από το ότι χρειάζεται την έγκριση της Βουλής θα είναι αρχικά καταστροφικό για τη χώρα και αναγκαστικά θα συνδυαστεί με «κούρεμα». Επίσης δεν θα είναι καλό για την Ευρώπη, καθώς το ευρώ θα ανατιμηθεί αφού το «προβληματικό» μέλος-κράτος θα φύγει από το ευρώ. Κάτι τέτοιο θα πλήξει τις γερμανικές εξαγωγές.

Εάν υποθεθεί ότι πράγματι η Ελλάδα επιστρέφει στη δραχμή, τότε θα γίνει υποτίμηση και ενδεχομένως 1 ευρώ, που ισοδυναμούσε με 340,75 δραχμές όταν η χώρα μπήκε στην ΟΝΕ, να αντιστοιχεί σε διπλάσιες δραχμές, ήτοι 680. Σε αυτή την περίπτωση, το δημόσιο χρέος των

340 δισ. ευρώ θα γινόταν 115,8 τρισ. δραχμές, δεδομένου ότι το 50% του χρέους είναι εξωτερικό, δηλαδή το έχουν ξένοι πιστωτές.

Αλλά θα ήταν αδύνατο το Δημόσιο να βρει τόσα χρήματα για να αποπληρώσει το χρέος. Θα χρειαζόταν σε αυτή την περίπτωση να γίνει στάση πληρωμών και αναγκαστικό «κούρεμα» του χρέους, όπως έγινε στην Αργεντινή, για να καταστεί βιώσιμη η εξυπηρέτηση του υπολοίπου.

Η επιστροφή στη δραχμή συνεπάγεται εσωστρέφεια και υποανάπτυξη, καθώς οι πολίτες της χώρας θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την αγορά εισαγόμενων προϊόντων, από τη βενζίνη μέχρι τα αυτοκίνητα και τις ηλεκτρικές συσκευές.

Από εκεί και πέρα τα πράγματα θα μπορούσαν να βελτιωθούν εάν η χώρα δημιουργήσει δική της παραγωγή και αυξηθούν οι εξαγωγές και, έτσι, αναπτυχθεί η οικονομία. Σε αυτή την περίπτωση θα επικρατούσαν έντονα πληθωριστικές πιέσεις και το χρήμα (καταθέσεις) θα έχανε την αγοραστική του αξία. Αλλά η χώρα θα έμπαινε σε μια νέα φάση ανάπτυξης.

Η επιστροφή στη δραχμή

Το αμυντικό και το επιθετικό «κούρεμα»

με τιμή π.χ. στο 70% της ονομαστικής, τότε δεν χρειάζεται να πληρώσει ούτε το ετήσιο κουπόνι (δηλαδή τον ετήσιο τόκο), ούτε την ονομαστική αξία του ομολόγου στη λήξη του, δηλαδή το 100. Έτσι, το ελληνικό Δημόσιο γλιτώνει αρκετά χρήματα. Ηδη η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αγόρασε κάποια ομόλογα του ελληνικού Δημοσίου σε μια προσπάθεια να μειώσει τις κερδοσκοπικές πιέσεις. Αλλά αυτό έγινε σε περιορισμένη κλίμακα και δεν απέτρεψε την πτώση.

Αυτή τη λύση θεωρούν καλύτερη οι περισσότεροι οικονομολόγοι. Και υποστηρίζουν πως όσο γρηγορότερα τόσο το καλύτερο, γιατί η χώρα θα ξεφύγει από τη σημερινή κατάσταση της αβεβαιότητας και της συρρίκνωσης, που δεν οδηγεί πουθενά. Έτσι, άλλωστε, διασώθηκε η οικονομία των ΗΠΑ και οι μεγάλες επιχειρήσεις που χρωστούσαν δισεκατομμύρια δολάρια.

Όμως αυτή τη λύση δεν τη δέχονται, ακόμη, πολιτικοί και τραπεζίτες. Επιπλέον είναι μια διαδικασία δύσκολη στην εφαρμογή της. Υπάρχουν αρκετοί παράμετροι που χρειάζεται να αποσαφηνιστούν. Ποιος θα δώσει τα λεφτά; Ποια η τιμή στην οποία θα αγοραστούν

τα ομόλογα; Ποιοι από τους πιστωτές θα δεχθούν να πουλήσουν τα ομόλογά τους και να χάσουν; Μήπως αυτό δημιουργήσει το λεγόμενο moral hazard, δηλαδή την αίσθηση ότι όποιος χρωστάει δεν πληρώνει, αφού κάποιος θα τον σώσει;

Για παράδειγμα, ποιος θα πουλήσει τα ομόλογα σε χαμηλή τιμή; Θα τα πουλήσουν τα ασφαλιστικά ταμεία; Θα τα πουλήσουν οι τράπεζες; Οι μόνοι κάτοχοι που μπορεί να κάνουν κάτι τέτοιο πρόθυμα είναι ορισμένοι θεσμικοί επενδυτές (εταιρείες επενδύσεων, αμοιβαία κεφάλαια, hedge funds) που έχουν ήδη καταγράψει τη ζημιά στα βιβλία τους και χρειάζονται μετρητά. Είναι, όμως, εξαιρετικά δύσκολο να το δεχθούν οι περισσότερες τράπεζες, γιατί η ζημιά που θα εμφανίσουν ενδέχεται να επηρεάσει τα ίδια τους κεφάλαια και τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας σε σημείο που θα χρειαστούν μεγάλες αυξήσεις κεφαλαίου. Σε αυτή την περίπτωση οι μέτοχοι των τραπεζών θα χάσουν τα χρήματά τους και θα κληθούν να ενισχύσουν τις τράπεζες με νέα κεφάλαια. Εάν δεν το κάνουν, τότε οι τράπεζές τους θα περάσουν, έναντι πινακίου φακής, σε άλλους μετόχους.

Η περίπτωση των εγχώριων τραπεζών είναι ενδεικτική. Οι τράπεζες κατέχουν ομόλογα ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας περίπου 55 δισ. ευρώ. Εάν δεχθούν να πουλήσουν τα ομόλογά τους π.χ. στο 80% επί της ονομαστικής αξίας – με άλλα λόγια να δεχθούν haircut 20% – τότε η ζημιά που θα επωμιστούν θα φθάσει τα 11 δισ. ευρώ. Εάν γίνει κάτι τέτοιο, οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες θα χρειαστούν μεγάλες αυξήσεις κεφαλαίου. Ορισμένες δε, όπως η Αγροτική Τράπεζα και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, θα εμφανίζουν αρνητικά ίδια κεφάλαια (καθώς οι ζημιές από τα ομόλογα θα είναι μεγαλύτερες από τα υφιστάμενα ίδια κεφάλαια) και αναγκαστικά θα ενταχθούν στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ειδικό ταμείο που σχηματίστηκε με κεφάλαια 10 δισ. ευρώ της τράπεζας για να βοηθήσει όσες τράπεζες δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας που ορίζει η Τράπεζα της Ελλάδος). Ίδιες θα είναι οι επιπτώσεις για τις ευρωπαϊκές τράπεζες (ανάλογα με τον βαθμό έκθεσής τους σε ομόλογα του ελληνικού Δημοσίου).

Οι συνέπειες θα είναι αρνητικές και για τα ασφαλιστικά ταμεία, καθώς θα χάσουν μέρος

της περιουσίας τους και θα μεγαλώσει η τρύπα του ελλείμματος. Βέβαια κάποιοι λένε ότι τα ταμεία δεν θα απολέσουν περιουσία που έχουν αλλά περιουσία που ούτως ή άλλως έχει απαξιωθεί, δεδομένου ότι αρκετά ασφαλιστικά ταμεία στηρίζονται στις επιχορηγήσεις του προϋπολογισμού, δηλαδή στα δανεικά που παίρνει το Δημόσιο από την τράπεζα.

Β. ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΟ «ΚΟΥΡΕΜΑ»

Εάν γίνει «κούρεμα» δίχως να έχουν συμφωνήσει οι πιστωτές, τότε αυτό ισοδυναμεί με στάση πληρωμών και αθέτηση συμφωνίας. Ορισμένοι αναλυτές μιλούν για ανυπολόγιστες συνέπειες: περιθωριοποίηση της χώρας και φτώχεια διαρκείας. Κάποιοι άλλοι υποστηρίζουν ότι η φτώχεια και η περιθωριοποίηση θα είναι σύντομη, διάρκειας ενός ή δύο ετών. Στη συνέχεια όμως η οικονομία θα αναπτυχθεί, καθώς δεν θα υπάρχει ανάγκη συγκέντρωσης φορολογικών εσόδων για την αποπληρωμή του χρέους. Άλλωστε, λένε, η ιστορία έχει αποδείξει ότι τα ανά τον κόσμο επιχειρηματικά-επενδυτικά κεφάλαια που αναζητούν αποδόσεις επιστρέφουν στον τόπο του εγκλήματος, δηλαδή σε μια χώρα που αθέτησε τις υποχρεώσεις της, αρκεί να βγάλουν νέα κέρδη. Η αθέτηση των υποχρεώσεων θα οδηγήσει και σε έξοδο από το ευρώ, δηλαδή σε επιστροφή στη δραχμή.

ΥΠΟ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΑ ΨΙΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΡΟΪΚΑΣ

Περικοπές 500 εκατ. εκ... παραδρομής στα επιδόματα ανεργίας

Μέτωπο της υπουργού Λούκας Κατσέλη και με τον Γιώργο Προβόπουλο: Τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος δίνουν στρεβλή εικόνα για την αγορά εργασίας, υποστηρίζει το αρμόδιο υπουργείο

Του **ΜΠΑΜΠΗ ΑΓΡΟΛΑΜΠΟΥ** agrolabos@hotmail.com

↓
Η Λούκα Κατσέλη ανοίγει νέο κύκλο αντιπαράθεσης. Εκτός από τον υπουργό Οικονομικών, βάζει στο στόχαστρο και τον Γ. Προβόπουλο, καθώς αμφισβητεί τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος.

Λόγος στοιχεία, πρόχειρες εκτιμήσεις ακόμη και παραδρομές εντοπίζει στο μνημόνιο η υπουργός Εργασίας Λούκα Κατσέλη, ενόψει του επόμενου γύρου των συνομιλιών με την τρόικα. Οι παραδοχές στις οποίες στηρίχτηκαν οι προβλέψεις για την ύφεση και τις επιπτώσεις στην αγορά εργασίας επανεξετάζονται μία προς μία, καθώς πολλές από αυτές θεωρούνται εσφαλμένες, και αν δεν αλλάξουν σύντομα εκτιμάται ότι θα επιδεινώσουν και το πρόβλημα της ανεργίας και την κατάσταση των ασφαλιστικών ταμείων. Εκτός από τις κρίσιμες παραδοχές, υπό αμφισβήτηση μπαίνει και η πρόβλεψη του μνημονίου για την περικοπή 500 εκατ. ευρώ από τα επιδόματα ανεργίας.

– Η πρόβλεψη ότι η ανεργία θα κινηθεί φέτος στο 14,5% θεωρείται πλέον ξεπερασμένη, καθώς στο κλείσιμο του 2010 η ανεργία αποτυπώθηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή στο 14,8%. Για τα ταμεία οι απώλειες από τις εισφορές υπολογίζονται σε πάνω από 200 εκατ. ευρώ για κάθε επιπλέον μονάδα καταγεγραμμένης ανεργίας. Το πρόβλημα όμως καθίσταται μεγαλύτερο και πιεστικότερο για τον ΟΑΕΔ, καθώς δεν διαθέτει αποθεματικά και τα επιδοτούμενα προγράμματα εξυπηρετούνται από τον αλληλόχρεο λογαριασμό που διατηρεί με το ΙΚΑ. Επιπλέον, το 2012 ο οργανισμός, σύμφωνα με το μνημόνιο, θα πρέπει να περικόψει δαπάνες της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ. Η πρόβλεψη αυτή εκτιμάται ότι είναι αδύνατον να υλοποιηθεί κάτω από τις παρούσες συνθήκες.

Η υπουργός Εργασίας Λούκα Κατσέλη έθεσε την προηγούμενη εβδομάδα εκ νέου το θέμα των περικοπών του ΟΑΕΔ στον υπουργό Οικονομικών Γ. Παπακωνσταντίνου και συμφώνησαν να ζητηθεί επανεξέταση της σχετικής πρόβλεψης στην επόμενη διαπραγμάτευση με την τρόικα. Το ποσό των 500 εκατ. ευρώ σύμφωνα με την ηγεσία του υπουργείου Εργασίας δεν είχε συζητηθεί σε καμία από τις προηγούμενες συναντήσεις με τους επικεφαλής του ΔΝΤ, της Ε.Ε. και του ΕΚΤ ούτε και των τεχνικών κλιμακίων. Σε σύσκεψη που έγινε την Πέμπτη στο υπουργείο Εργασίας υπό τον αναπληρωτή υπουργό Γ. Κουτρουμάνη και τον υφυπουργό Οικονομικών Φ. Σαχινίδη, με τη συμμετοχή των γενικών γραμματέων των δύο υπουργείων και υπηρεσιακών παραγόντων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, συζητήθηκαν όλες οι εκδοχές για την αναφορά. Το συμπέρασμα που βγήκε είναι ότι η επίμαχη πρόβλεψη περιελήφθη από παραδρομή. Τι συνέβη αναμένεται να αποσαφηνιστεί στην επόμενη συνάντηση με την τρόικα. Εάν όμως αυτή η παραδρομή δεν διο-

ρθωθεί, ο οργανισμός θα βρεθεί σε αδυναμία καταβολής επιδομάτων. – Παράλληλα με το θέμα του ΟΑΕΔ και των επιδομάτων ανεργίας η Λούκα Κατσέλη ζήτησε να επανεξεταστούν και όλα τα στοιχεία γύρω από την αγορά εργασίας και το πραγματικό κόστος ανά κλάδο. Το έργο ανατέθηκε στο Παρατηρητήριο Απασχόλησης του ΟΑΕΔ και το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, με χρονικό περιθώριο τα τέλη Μαρτίου και την επόμενη επίσκεψη του τεχνικού κλιμακίου της τρόικας.

Τότε θα αξιολογηθεί η ρύθμιση για τις ειδικές επιχειρησιακές συμβάσεις εργασίας και αναμένεται κλιμάκωση των πιέσεων για περαιτέρω απορύθμιση. Μέχρι σήμερα έχει αποσταλεί στο ΣΕΕ μόνον μία επιχειρησιακή σύμβαση, αυτή της ΝΕΟΓΑΛ. Ωστόσο, πολλές επιχειρήσεις έχουν επιλέξει την άτυπη επιβολή επιχειρησιακών συμβάσεων, με ή και χωρίς τη σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων. Εάν κριθεί ότι η πρόσφατη ρύθμιση της κυβέρνησης δεν έχει αποδώσει, τότε μέχρι

τον Ιούλιο θα πρέπει να γίνει νέα νομοθετική ρύθμιση για τη μεγαλύτερη μισθοδοτική ευελιξία στις επιχειρήσεις, με στόχο πάντα την αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Στο υπουργείο Εργασίας, από τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι βασικές παραδοχές που είχε η τρόικα για το κόστος εργασίας είναι εσφαλμένες. Ως βάση ελήφθησαν τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, τα οποία όμως δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική

εικόνα αλλά τις αμοιβές που ορίζονται από τις συλλογικές συμβάσεις. Αυτές οι προβολές αμφισβητούνται, καθώς εκτιμάται πλέον ότι αποκλίνουν και δίνουν στρεβλή εικόνα της αγοράς. Στην τελευταία έκθεση της ΤτΕ (Φεβρουάριος 2011), η μείωση των ονομαστικών μέσων ακαθάριστων αποδοχών το 2010 υπολογίζεται σε 4,7% έναντι αύξησης 4,6% που καταγράφηκε το 2009. Για το 2011 προβλέπεται μείωση 2,7%. Ο υπολογισμός αυτός έγινε με βάση την Εθνική Συλλογική Σύμβαση και τις κλαδικές του 2010 και παίρνει ως δεδομένο ότι θα δοθούν αυξήσεις το δεύτερο εξάμηνο του 2011 γύρω στο 1,8%, που προβλέπεται ότι θα είναι ο μέσος πληθωρισμός της ευρωζώνης.

Από τις εκθέσεις πεπραγμένων του ΣΕΕ το 2010, αντιθέτως, φαίνεται ότι η εφαρμογή των συμβάσεων δεν είναι καθολική. Η γκρίζα ζώνη, δηλαδή οι αμοιβές κάτω και από την Εθνική Συλλογική Σύμβαση, σε ορισμένους κλάδους ξεπερνάει το 30% και το πραγματικό κόστος εργασίας είναι σημαντικά χαμηλότερο από αυτό που δίνεται επισήμως.

Πιο κοντά στην πραγματικότητα εκτιμάται ότι κινούνται οι εκτιμήσεις του ΙΝΕ της ΓΣΕΕ που δείχνουν συμπίεση του κόστους εργασίας γύρω στο 10% μεσοσταθμικά το 2010, οπότε σημειώνεται ραγδαία αύξηση της αδήλωτης εργασίας και των ελαστικών μορφών απασχόλησης. Κατόπιν αυτών η υπουργός Εργασίας ζήτησε από τον πρόεδρο του ΣΕΕ Μ. Χάλαρη και την επικεφαλής του Παρατηρητηρίου Αννα Ωρολογιά να κάνουν έρευνα πεδίου για το εργατικό κόστος.

Περαιτέρω ελαστικοποίηση της αγοράς εργασίας, όπως επιμένει η τρόικα, θα επιτείνει το φαινόμενο της παραοικονομίας και παράλληλα θα επιδεινώσει δραματικά τα έσοδα των ασφαλιστικών ταμείων. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι πέρρσι, με βάση τις πρώτες συνοπτικές καταστάσεις εσόδων, τα ταμεία είχαν υστέρηση της τάξεως των 2-2,5 δισ. ευρώ (βλ. «Οικονομία»).

Εάν δεν αποκατασταθεί σύντομα η ισορροπία στην αγορά εργασίας και η προβλεπόμενη ροή εισφορών προς τα ασφαλιστικά ταμεία, το πρόβλημα θα μετακυλιστεί ξανά στις δαπάνες, σενάριο που εξετάστηκε ενόψει της κατάρτισης του τριετούς προγράμματος σταθερότητας και απορρίφθηκε κατηγορηματικά από το υπουργείο Εργασίας. Το νέο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα θέλει εξοικονόμηση της τάξεως των 8,5 δισ. ευρώ από τις δαπάνες του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης έως και το 2015. Με το σχεδιασμό του υπουργείου Οικονομικών το 1/3 αυτού του στόχου πρέπει να προέλθει από αύξηση των εσόδων (εισφορές) και κατά τα 2/3 από τη μείωση των δαπανών. Οι τελικές επιλογές της κυβέρνησης αναμένονται τις επόμενες μέρες και η πρώτη διαπραγμάτευση με την τρόικα στις αρχές Απριλίου.